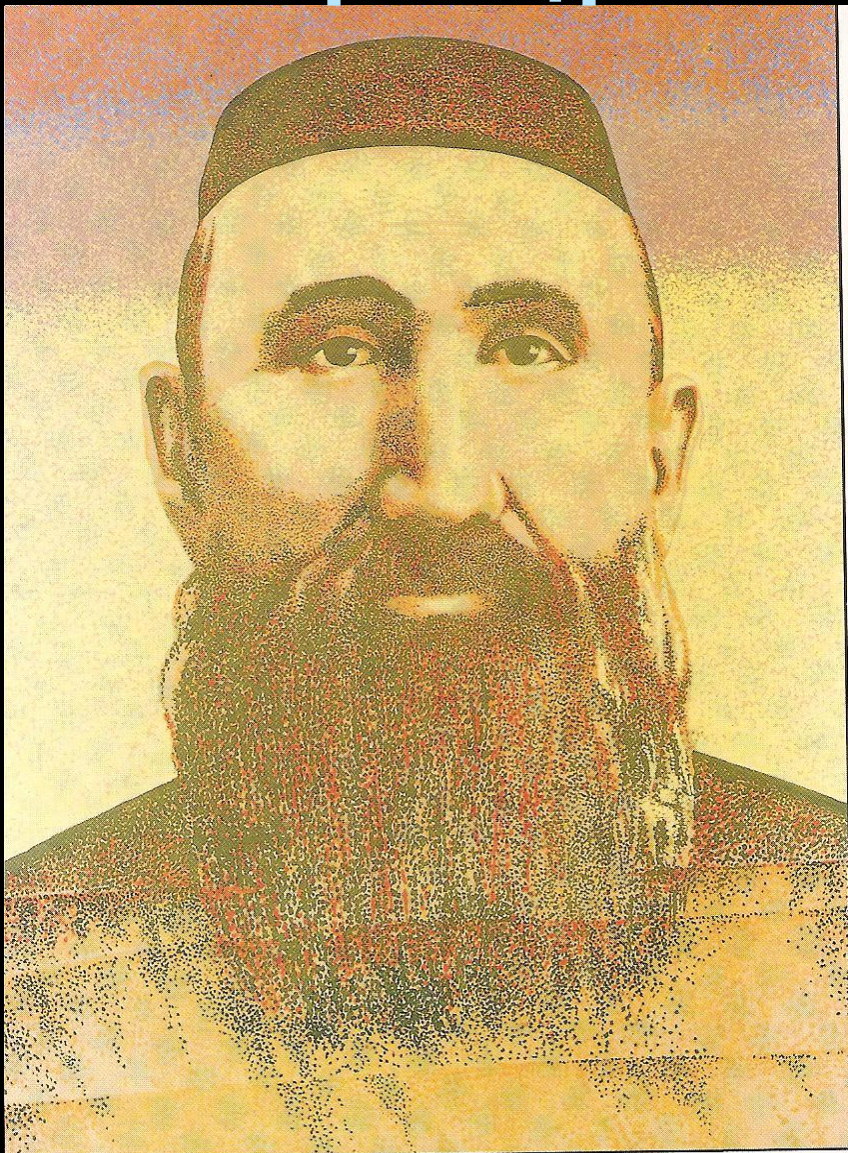

Шәкәрім Құдайбердіұлы (1858-1931)

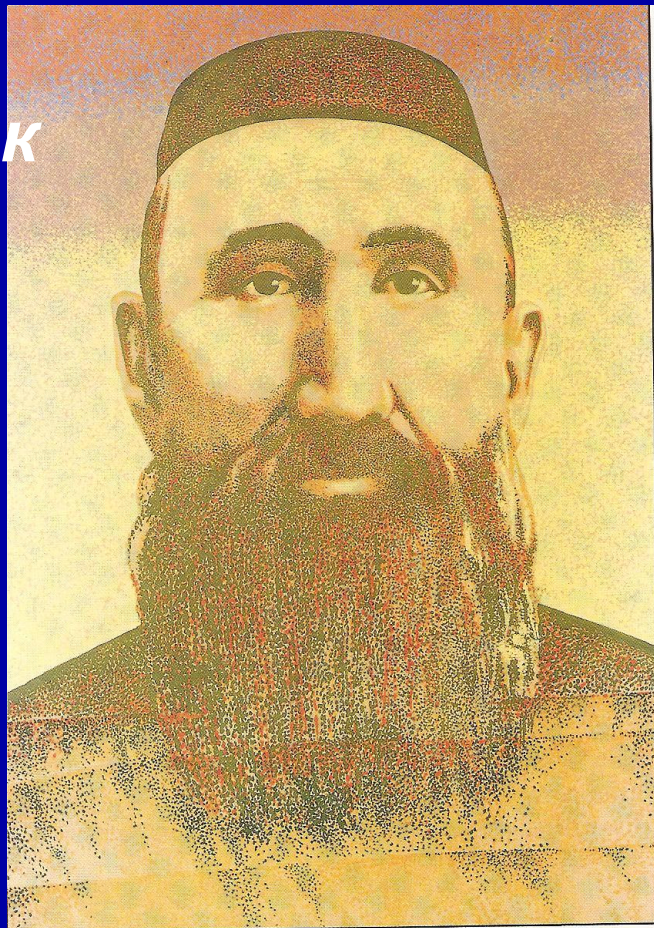

*Көрмесем де көзімді,
Білмесем де өзімді,
Кейінгі жандар қабылдар,
Айтылған түзу сөзімді.*

Ақын прозаик

Тарихшы

Философ

Лирик

*Композитор
музыкант*

Аудармашы

Құнанбай
(Күңке деген
бәйбішесінен)

**Құдайберд
і**

Омар

Мұртаза

**Шаһмарда
н**

Шәкәрім

Құнанбай

Бәйбішесі

Күңке

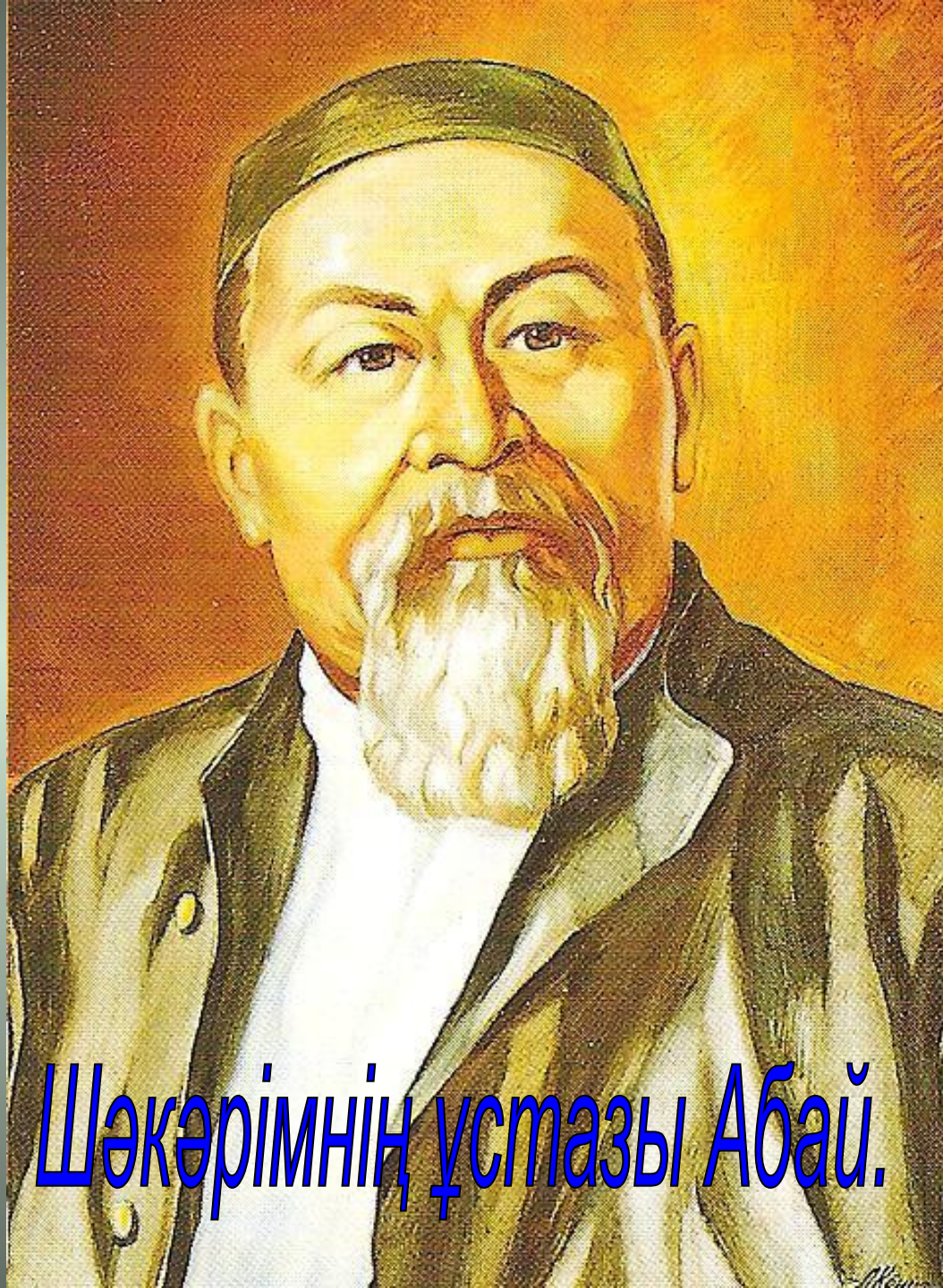
Екінші әйелі

Ұлжан

Құдайберді

Абай

Шәкәрім

Шәкәрімнің ұстазы Абай.

Шәкәрім 1858 жылы ескіше 11 июльде дүниеге келген.
Құдайберді 1866 жылы 37 жасында дүниеден өтіп,
Шәкәрім жетім қалады.

- Жеті жасында жазған өлеңі:

*Өлтірдің не таптың сен онан пайда,
Өмір сүріп жүруші ем жазда сайда.
Өлімнің қандайлығын көзің көрді,
Кешегі тірі жүрген әкең қайда?*

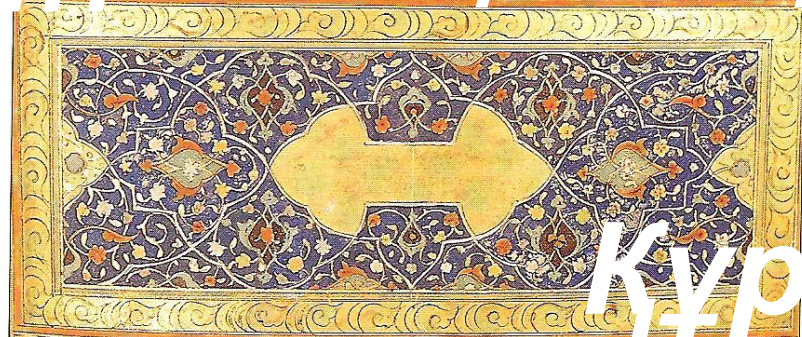
*Менің де жетім қалды балаларым,
Олар да жылайды іздеп аналарын.
Өзің жетім, жетімді аясаңшы,
Жоқ екен басыңда ми саналарың ...*

**“Ойыма не келсе, соны істеп дегенде,
ерке жетім, жас бала Шәкәрім не
істеген?”**

***... Он жасыма келген соң,
Домбыра, гармонь білген соң
Мылтық атып жүрген соң,
Аңшы боп түстім азапқа.
Өзгеше болмақ сүйгенім,
Осыған басты игенім,
Киімді бөтен кигенім,
Ұқсатпай орыс, қазаққа.***

Шәкәрім оқыған кітаптар.

Құранның ескі көп жазбасы.

Құран.

Бұл қорыққа кірген кітаптардың бәрі Шәкәрімнің оқығаны болса керек. Олардың ішіндегі ең көпшілігі Құран ғана емес, сонымен бірге, әр түрлі тарихи және әдебиет кітаптары да бар. Мына бір кітаптың бірінші бетінен бастап, Шәкәрімнің оқығанын білуге болады.

Бұл кітаптың бірінші бетінде, "Құран" деген сөз жазылған. Оның астында, "Құран" деген сөз жазылған. Оның астында, "Құран" деген сөз жазылған. Оның астында, "Құран" деген сөз жазылған.

*Ескінің көзіндей бұл
ғимараттар Абай, Шәкәрім,
Мұхтар заманының куәгерлері.*

Шәкәрім болған жерлер.

XIX ғасырдағы медресе шәкірттері.

Құдайбердінің әкесі Құнанбай.

Құдайбердінің әкесі Құнанбай қажы. Жанында отырған - тоқалы Нұрғаным.

84-жылдың сайлауында, Шәкәрім болыс болып сайланады.

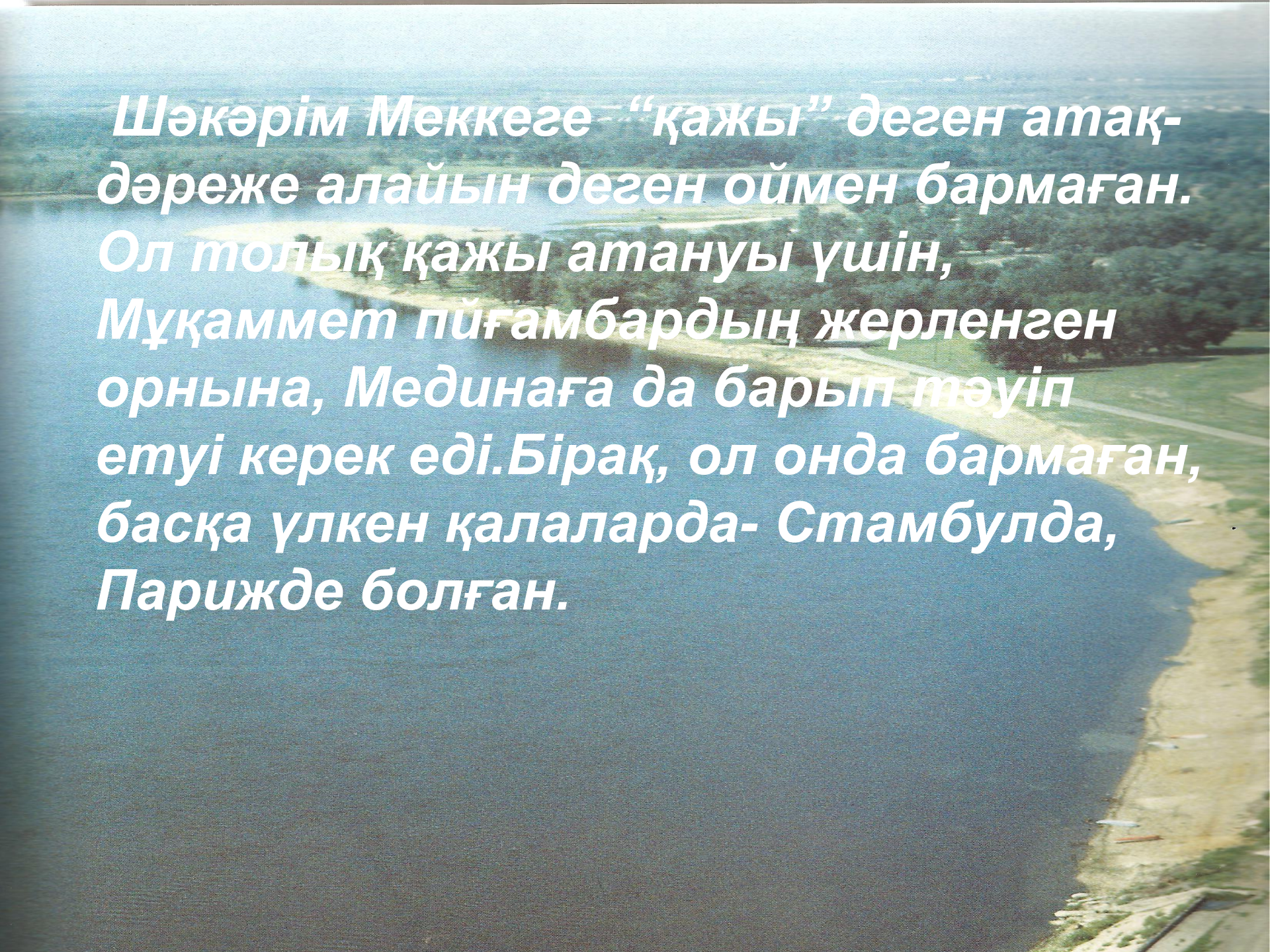

Болыстар мен аға сұлтандардың медалы.

An aerial photograph of the Kaaba in Mecca, Saudi Arabia. The Kaaba is a large, dark, rectangular structure in the center of a vast, open courtyard. The courtyard is filled with a massive crowd of pilgrims, many wearing white ihram clothing. In the background, there are several large, ornate buildings with domes and minarets, typical of Islamic architecture. The sky is clear and blue.

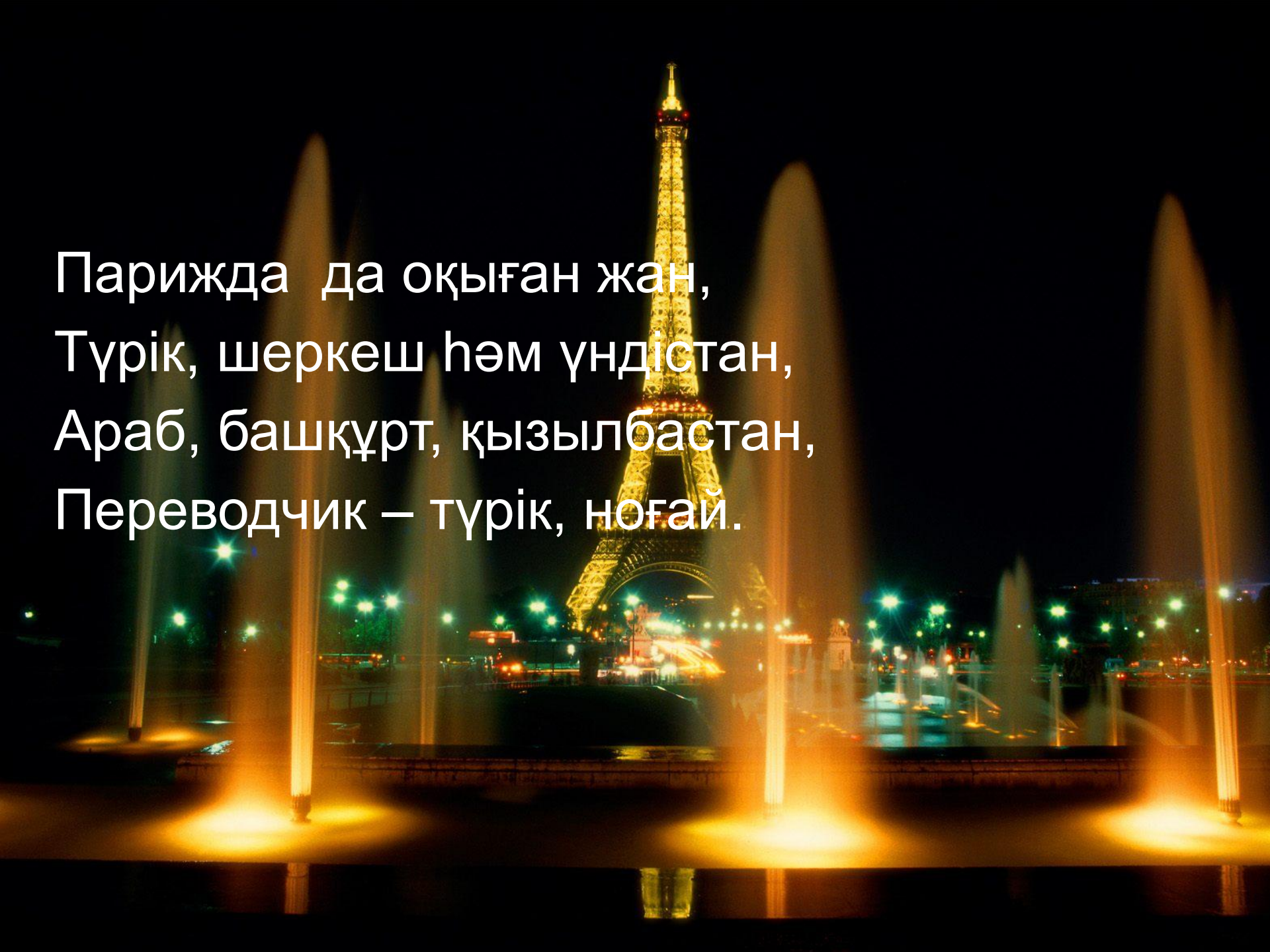
*Кітап, ғылым, ой алмаққа,
Маған жол болды сол жаққа,
Жұмылдым Мекке бармаққа,
Тыныш ұйықтап, іше алмай шай.*

*Осы оймен Мекке барғамын,
Әр түрлі кітап алғамын,
Ақылға сыймас жалғанын
Алмадым сынай келгенде.*

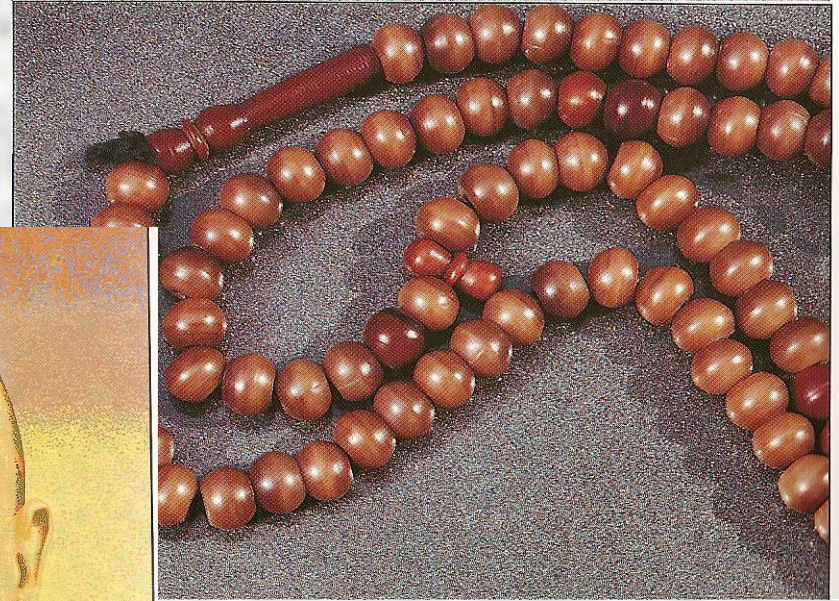
An aerial photograph of a wide river, likely the Volga, flowing through a lush green landscape. The river is dark blue, and the surrounding land is covered in dense green trees and grass. A sandy bank is visible on the right side of the river. The text is overlaid on the left side of the image.

*Шәкәрім Меккеге – “қажы” деген атақ-
дәреже алайын деген оймен бармаған.
Ол толық қажы атануы үшін,
Мұқаммет пйғамбардың жерленген
орнына, Мединаға да барып тәуіп
етуі керек еді. Бірақ, ол онда бармаған,
басқа үлкен қалаларда- Стамбулда,
Парижде болған.*

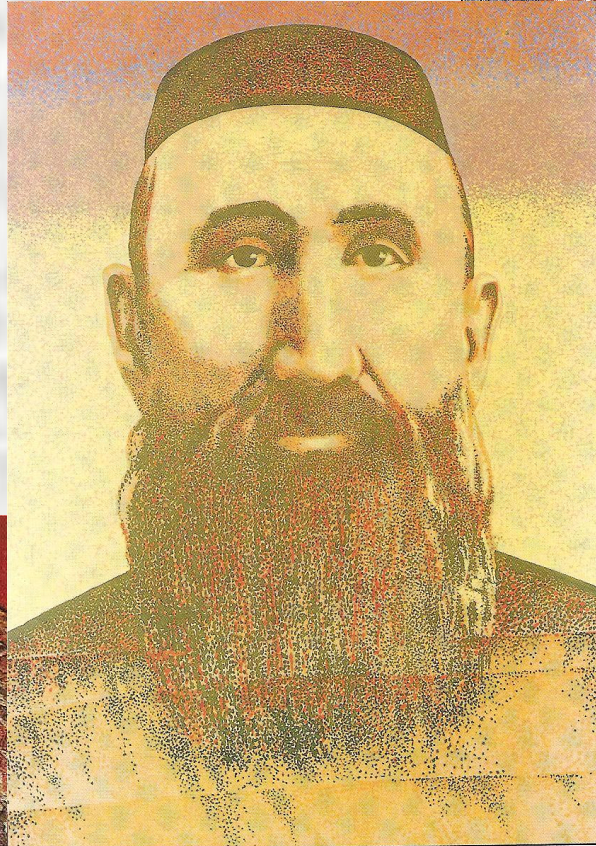
*Пароходта жүрдім жолда,
Әр елден кез келіп молда,
Он үшке күн боп Стамбулда,
Керек кітап табылғаны-ай!*

A nighttime photograph of the Eiffel Tower in Paris, France. The tower is illuminated with golden lights, and its reflection is visible in the water of a fountain in the foreground. The fountain has several tall, thin jets of water that are also illuminated with golden lights. The background is dark, with some city lights and a few cars visible in the distance.

Парижда да оқыған жан,
Түрік, шеркеш һәм үндістан,
Араб, башқұрт, қызылбастан,
Переводчик – түрік, ноғай.

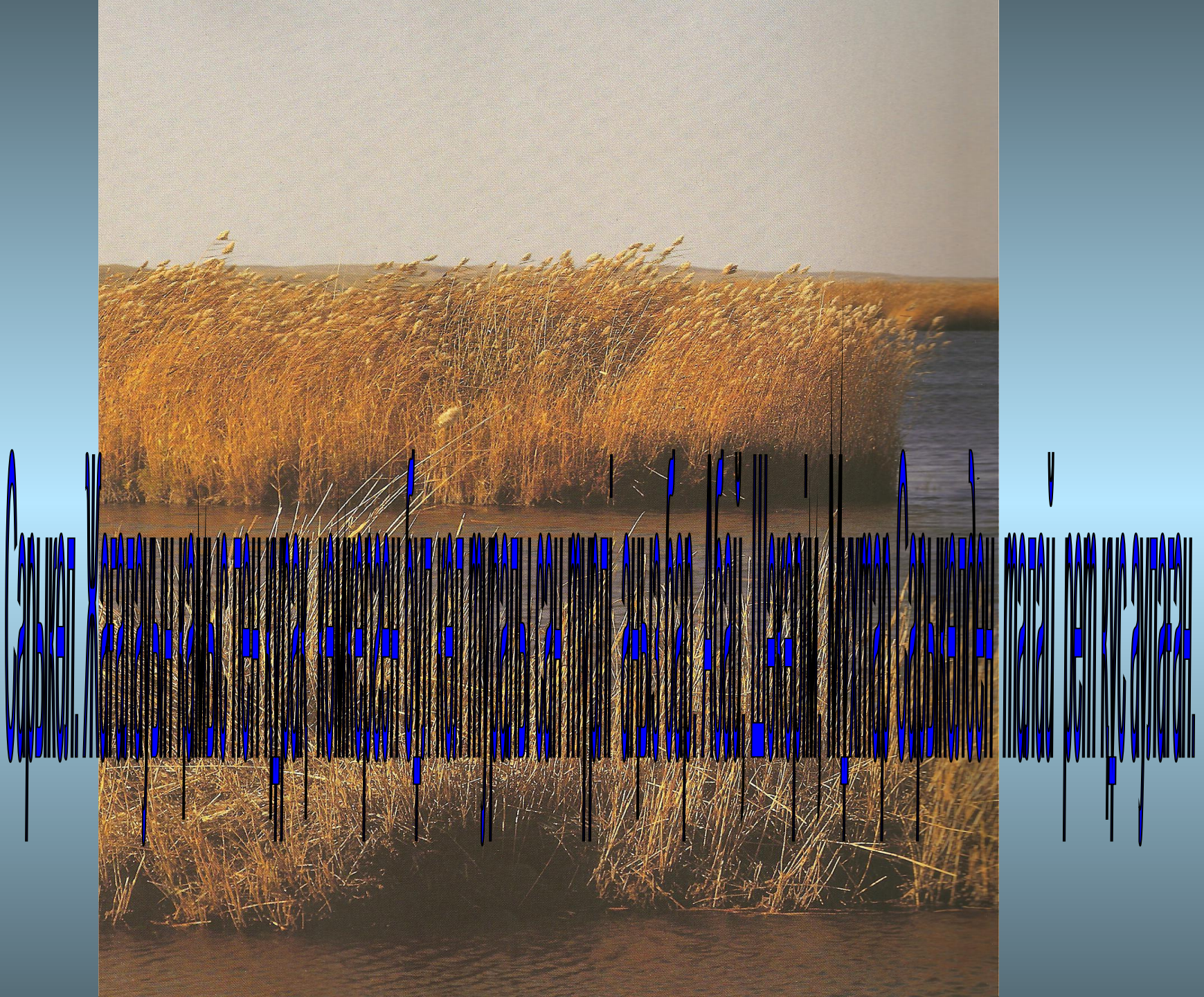

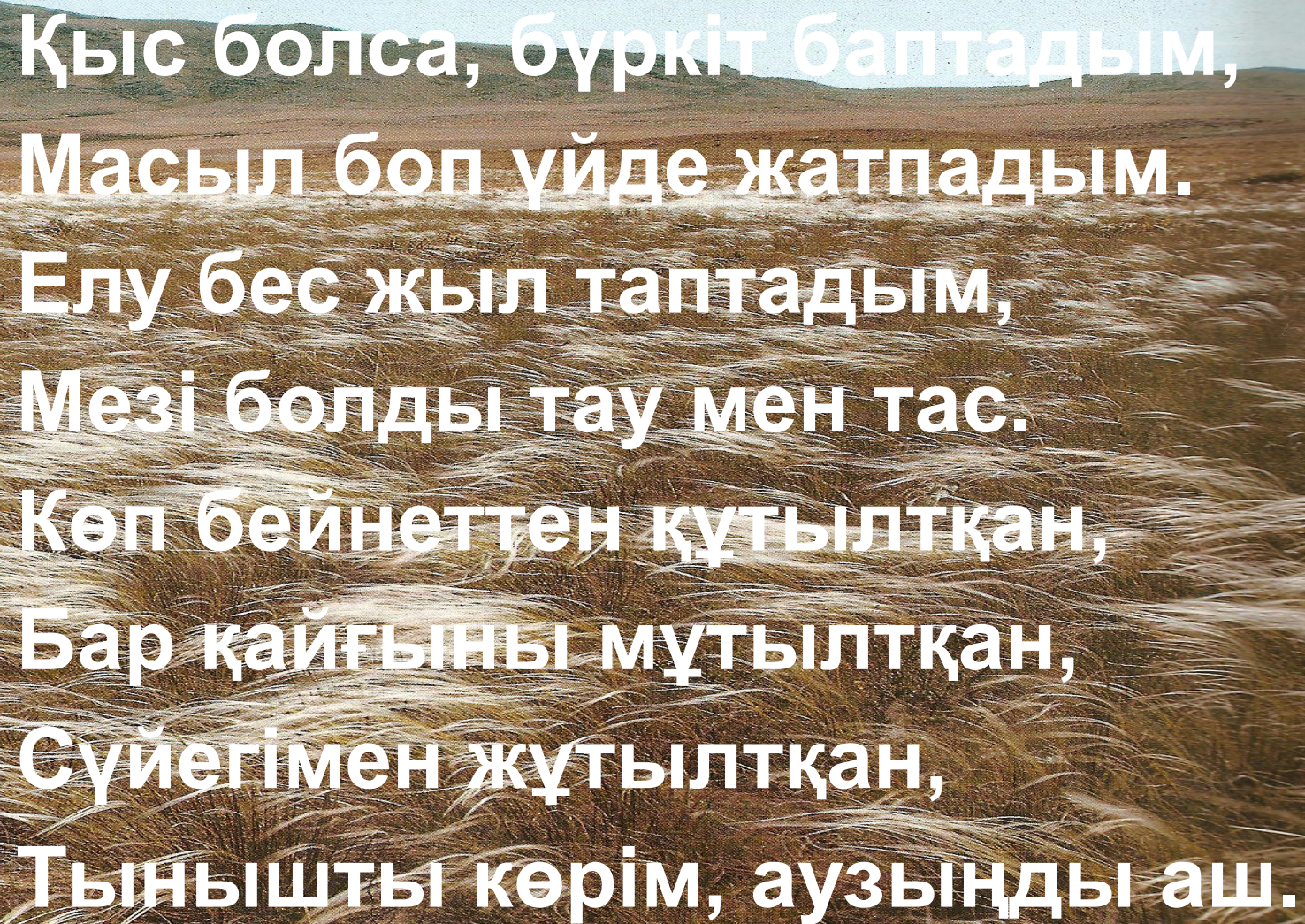
Шәкәрімнің таспиғы.

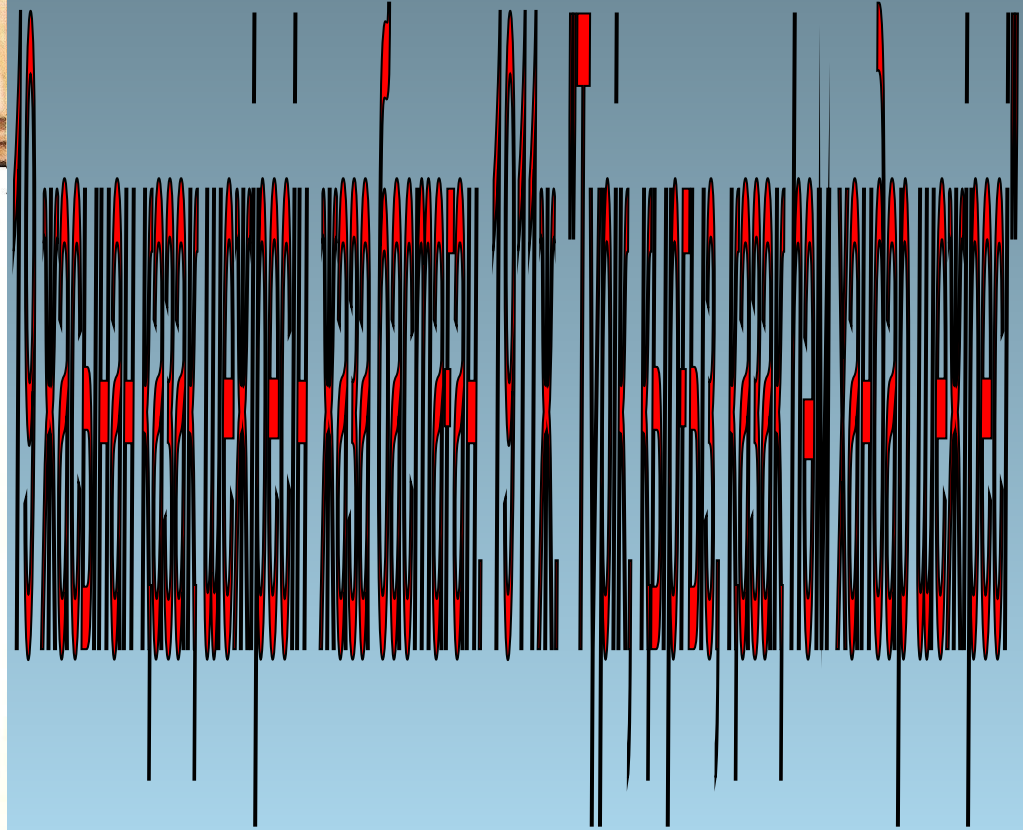
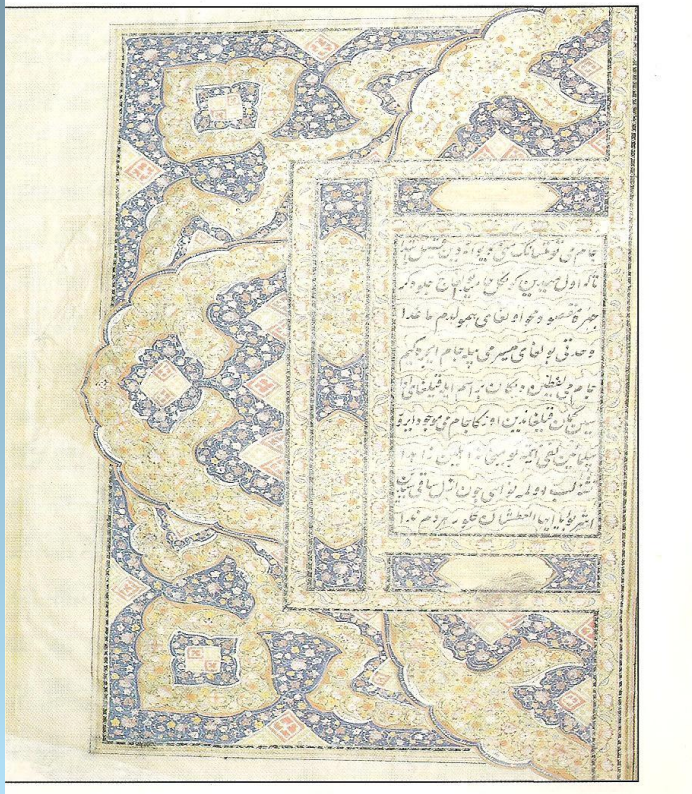
Шәкәрімнің тақиясы.

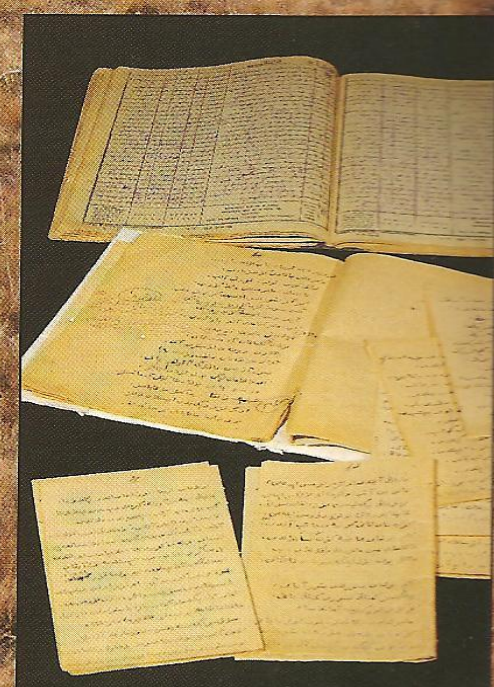
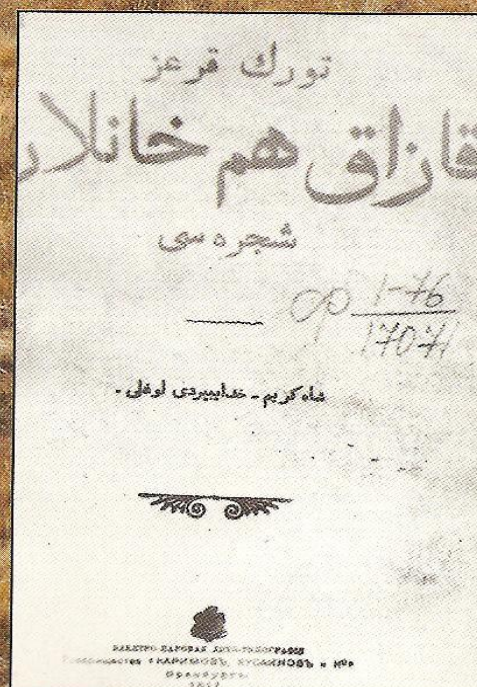
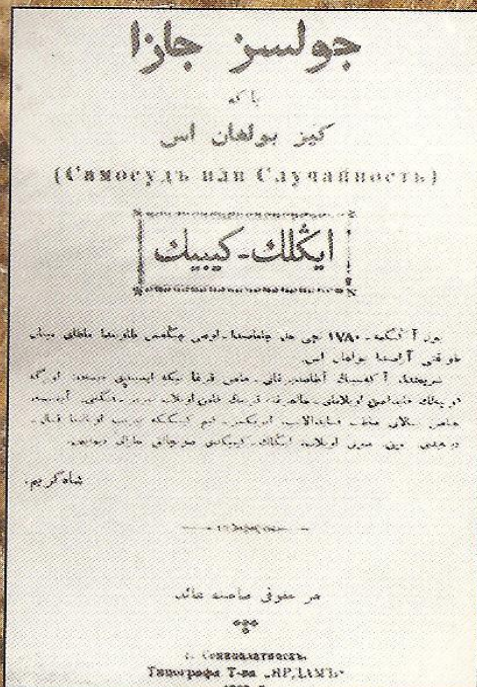
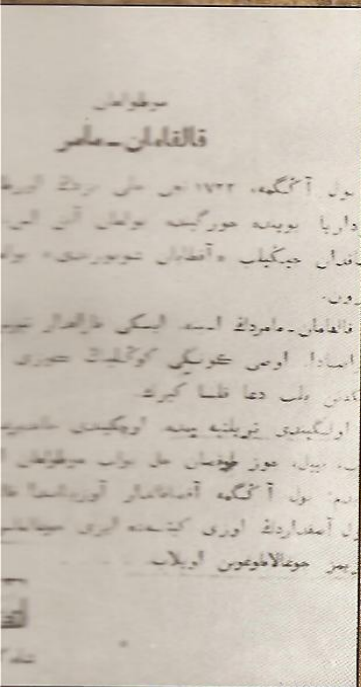
Қыс болса, бүркіт баптадым,
Масыл боп үйде жатпадым.
Елу бес жыл таптадым,
Мезі болды тау мен тас.
Көп бейнеттен құтылтқан,
Бар қайғыны мұтылтқан,
Сүйегімен жұтылтқан,
Тынышты көрім, аузыңды аш.

Танбаймын, шәкіртімін Толстойдың,
Алдампаз, арам сопы, кәпір қойдың,
Жанымен сүйді әділет, ардың жолын.
Сондықтан ол иесі терең ойдың.

Толстой кәпір емес, кәпір өзің,
Дін емес, бәрі алдау айтқан сөзің.
Көңілің соқыр надансың, бейілің қара,
Нұр жарығын қалайша көрсін көзің.

Шәкәрімнің жарияланған еңбектері және бір шығармасының қолжазбасы.

1891ж. “Еңілік-Кебек” поэмасын жазады.

**Бір-бірін сүйгені үшін қуғынға
ұшыраған Еңілік пен Кебекті
жасырған, олардың азғана
қызығының куәсі болған Үйтас.
Екеуін осы тастың түбінде қолға**

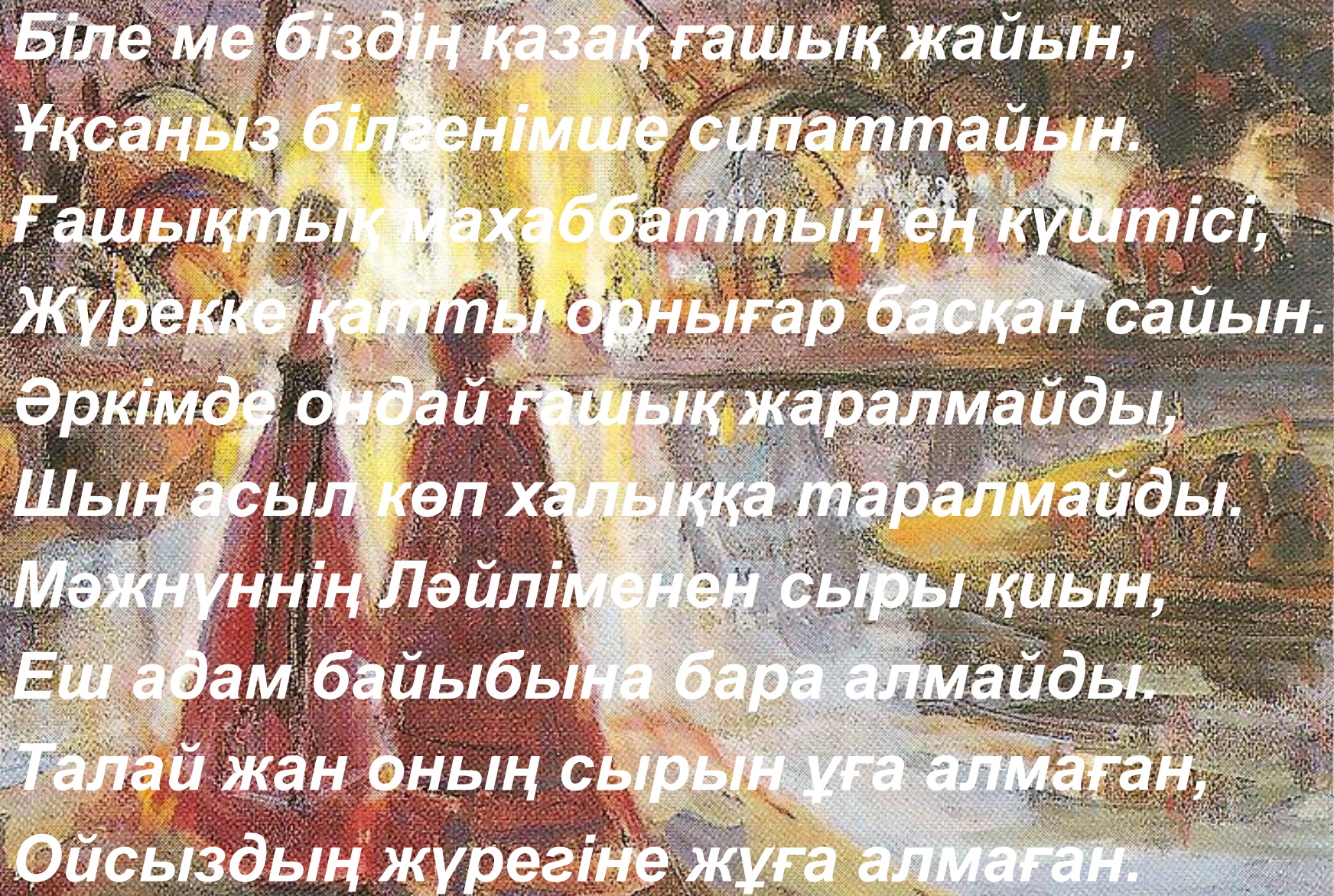
**түсіріп, Ералы бойында алпын
сүйретіп өлтірген. Бұл күнде
олардың басына орнатылған
ескенрткіштерге халық жиі келеді.**

Еңілік – Кебек үңгірі.

**Шәкәрімнің 1907 жылы
Азербайжанның ұлы ақыны
Мұхаммед Сүлейменұлы
Физулидің (1494-1563) бүкіл
әлемге әйгілі “Ләйлі-Мәжнүн”
(1537) поэмасын еркін аударған.**

Біле ме біздің қазақ ғашық жайын,
Ұқсаңыз білгенімше сипаттайын.
Ғашықтық махаббаттың ең күштісі,
Жүрекке қатты орнығар басқан сайын.
Әркімде ондай ғашық жаралмайды,
Шын асыл көп халыққа таралмайды.
Мәжнүннің Ләйліменен сыры қиын,
Еш адам байыбына бара алмайды.
Талай жан оның сырын ұға алмаған,
Ойсыздың жүрегіне жұға алмаған.

Қодар өлімі.

Шәкәрім.

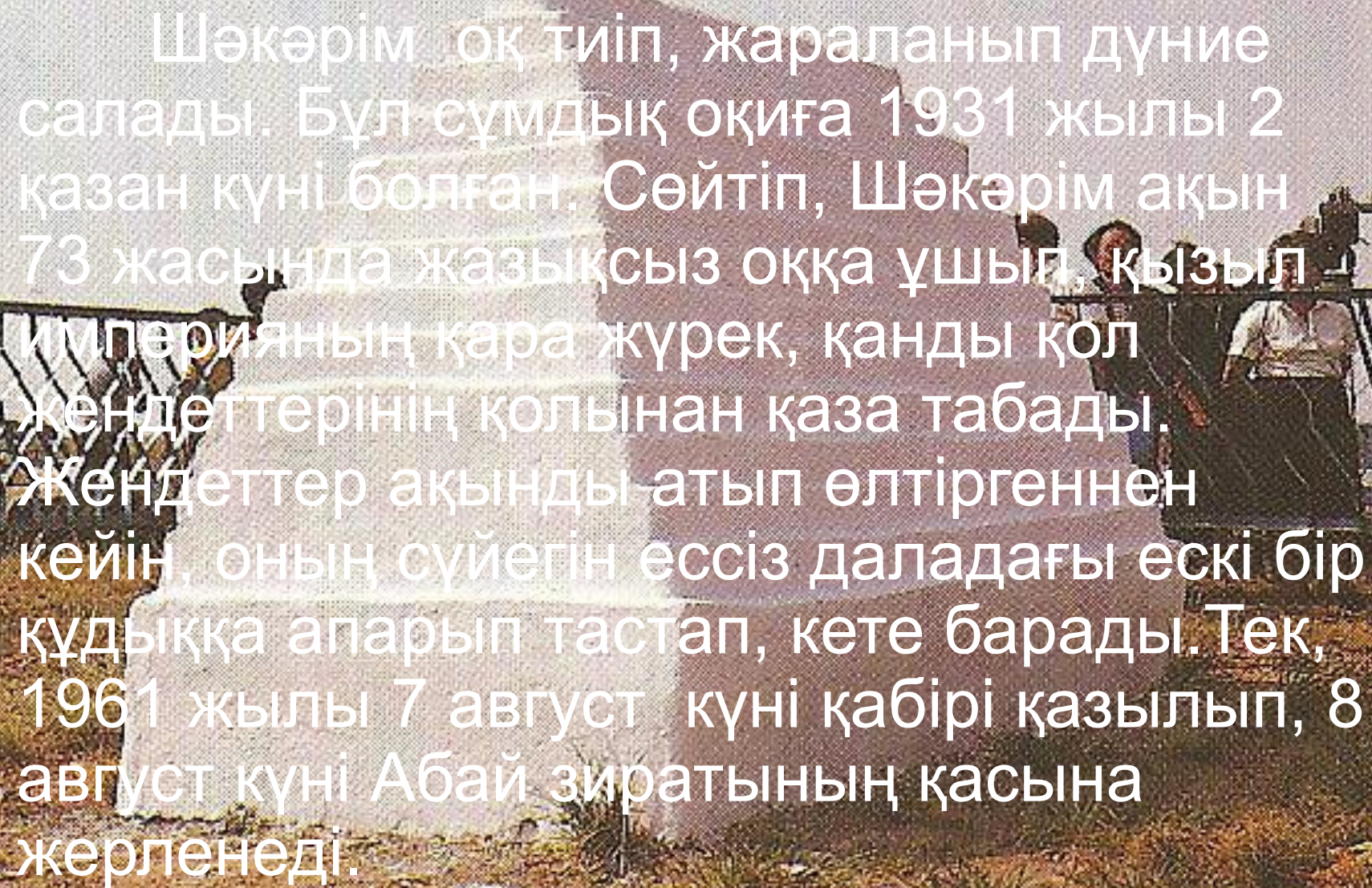

Шәкәрім 1909-1910 ж. ел ортасынан "Саят қорасына" кетеді. Шақтақ іші. Қарашоқы бекітері.

*Мен кеттім, сендер елде қойдың қалып,
Ешкімнің кеткенім жоқ малын алып.
Елу бес жыл жинаған қазынамды,
Оңашада қорытам ойға салып.*

Шәкәрімнің қыстауының қалдығы.

A photograph of a white stone monument in a field. The monument is a simple, rectangular structure with a slightly curved top. In the background, there is a metal fence and several people, including a woman in a white shirt and dark skirt, and a man in a dark jacket. The ground is dry and brownish, suggesting an arid or semi-arid environment. The sky is overcast.

Шәкәрім оқ тиіп, жараланып дүние салады. Бұл сұмдық оқиға 1931 жылы 2 қазан күні болған. Сөйтіп, Шәкәрім ақын 73 жасында жазықсыз оққа ұшып, Қызыл империяның қара жүрек, қанды қол жендеттерінің қолынан қаза табады. Жендеттер ақынды атып өлтіргеннен кейін, оның сүйегін ессіз даладағы ескі бір құдыққа апарып тастап, кете барады. Тек, 1961 жылы 7 август күні қабірі қазылып, 8 август күні Абай зиратының қасына жерленеді.

Шаһкары

Кудайберди

Ұлы

Құнанбаев

(1858-1931).